

Womhaj Bóh!

Ciklo 39.
29. sept.

Četnik 5.
1895.

Serbske nježelske kopjenka.

Wudawaju so kóždu kobotu w Šmolerjez tuhiczičezem w Budyschinje a so tam dostacž sa štwórtlětnu pichedwlatu 40 w.

16. nježelu po swj. Trojizy.

Šap. štutki 17, 22: Pawoł brjedž Areopaga (torhosčezja) stejo džesche: Wj mužojo i Athena, ja midžu, so seže we wšchěch wězach jara pschibosjzy.

Kaž spizy dzijo bě něhdy w Troažu swjaty Pawoł psched kóbu mazedonskeho mužja wuhladał, kiž mějesche jemu napscheczo kwojej ruzy wupschěstrjenej a kiž se šrudnym hłobom na njoh' sawoła: „Pšewjes so rucze k nam kem do Mazedonskeje a pój nam na pomoc!”

Pawoł pak kwi tajke wot Boha dostate widjenje dołho njerospomni, ale sebra so i khwatom i Troaža, pschewjesy so po lóžzi psches morjo a pschińdže tak do nascheje Ewropy, so móhl tež jowle, kaž dotal w Afiji, kwoj ewangelion, to reka: kwoju wšchěch swjebelatu powjesč wo tym pschpowjedzicž, so je nam Bóh kam praweho sbóžnika a wumóžerja dał: Khrystuža, kwojeho jenicžkeho kyna.

Najlubšcho wučesche Pawoł we wulkich městach, dokelž mějesche w nich wjele pošlucharjom se wšchěch rózkw. Tajzy pak móžachu po tym wšchě wot njeho předomane wučzby do dala rosnjesč a druhich sa Bože kralestwo pschidobnecž.

Takle pschińdže wón tež do wulkeho, klawneho města Athena. Kajke wumołane město bě tehdušchi Athen. Kajzy kólni wojerjo a rjekajo bėchu w tymle Athenje špochi žiwu byli, kajzy mudri šakondawarjo, dobri rěcznizy, pėknjerjo, myšlerjo, žadni wučerjo. Šchtóž chzysche tehdy sa hódneho čłowjeka płacžicž abo něšto wošebne nawuknecž, tajki poda so wěcze na khwilu do Athena.

A nětle bě tu tež Pawoł kem pschischoł. Tón pak tu njechasche niz wot nikoho nicžo nawuknecž abo pschuwuknecž, ale chzysche tu wšchěch, kamych najwuczenišchich, powuczicž.

Wón bě rodženy žid, wučeny tkalž, bě i woprėdka, wšchěch, kiž do Khrystuža wěrjachu, pschesčěhomal, — nětle pak njechasche wo nim druhim nicžo wjedzicž, khiba wo kwojim lubym sbóžniku. — So móhl wo tutym předomacž, bě so wón do Athena podał, chzysche tamnym ludžom wo tym sbóžniku kweđzicž, kiž bě so sa wšchěch čłowjekow hrěch a winu dał na kšičiž pschibicž a kiž šmorjeny se kwojeho rowa žiwu wustaze.

Pawoł budžische kwi móhl khwilu pomyšlicž: Kač so mi w tutym wulkim měscze pónđze? Šnadž budza me tu wuškmešicž i mojim předomanjom, so budu dhrbjecž woněmicž a mjelczo wostacž pschede wšchěmi tamymi wučzenymi a mudrymi mužemi?

Alle Pawoł bě njebojasliwy muž; žanu khwilku so wón njepostroži, ale štupi so kwojeho dobnecza wěšty brjedž wšchěch ludži na tamym torhosčezju a počza jim předomacž.

Šchtóž ma w kwojej dušchi žiwu wěru, tón móže so i njei khróbtly do přėdka šwěricž a njetrjeba w žanym štrajche byčž, wchako ma teho pschi kwi a pódla so, kiž wšchěch se kwojej mozu pošgnli. Pawoł pak mějesche tu wěru, so chze našch sbóžnik wšchěm wupomnacž, kamym tajkim, kiž so najbóle štaženi a najkubje šapanjeni.

W Athenje bě Pawoł wjele rjaneho wuhladał: krašne hrody, pyichne temple, blyšcžate kwojecžata, bě klyšchal,

kač na torhosčezju wuwolani rěcznizy i kletki rěczachu, a kač wczipni Athenizy na nich i měrom stejo pošluchachu.

Alle wscha šwětna pycha a mudrosčez njebē samóhla Pawołowu hłowu a jeho myšle sawjerczicěz, wón šebi pschi wschēm praji: „Ša hinašchi rjeišchi hród šnaju, dužli woni maja: „Šed'n twjerdy hród je našch Bóh šam!“ a wēm něščto rjeišche předomacz, dužli woni, — něščto, ščtož człowjekam trajne wješele pschinješe: wěcznje wješele šbóžne žiwjenje pschi Šhrystušu Jesušu.“

Šo hašach w Athenje bē Pawoł podarmo nječahał a njebē šebi tam ničžo podarmo šwobhladował. Wón bē tam wohladał, ščto móže i duchom wobdarjenu człowjek wscho wutworjecěz a šdokonjecěz, bē pač tež pódla ša tym pschišchol, na czim mējachu Athenizy šwoju wulku nušu. Šich nusa a wulke hubjenštwo w tym wobštejesche, šo teho jenicžkeho wěrneho žiweho Boha tam w znyłym wulkim mješče niz jenicžka duščka njesnajesche, — tola pač bē šo jim něščto kač wušdžalo, šo móhł tu šnadno tola něšajši žiwy Bóh bycz, duž bēchu jemu něhdy w tnychnym cžazu něšajši wołtaččč štwarili a na njón napišli: Temu njesnajomnemu Bohu.

Š znyłej hromadže bohow a bohowkow šhodžachu šo Athenizy modlicěz, ale pódla bēchu w hroin, šo móhł tu hiščeže jedyn Bóh bycz, jim njesnaty, kiž móhł móžnišchi bycz, dužli jich bohoyo wschitzy do hromady. Duž bēchu jemu tamny wołtaččč štajili, na kotrymž woprjuo chyzchu jeho wojednacěz.

Tónle jich njesnateho Bohowy wołtaččč bē ša to wótšje „rěczaty šwědł“, kajzy šabludženi a šacžmjeni bēchu tamni ludžo, a kajzy njewědomni pschi wschej šwojej hewaschej wuwolanej mudrosčez, pschetož, ščtož wo žanym žiwym wěrny Bohy ničžo njewē, tón je a wostanje njewědomny, na dušchi šacžmjenu człowjek; tajki ničžo wo tym njewē, ščto wón šam je a ščto tu na šwěče sechze, njewē, ša cžo tu wschón tónle šwět je, a ščto je jón šestworik.

Pawoł bē tu do Athena pschišchol, wschēm do woczow dopokasacz, kajzy šašlepjeni woni bēchu, a kajzy njewědomni. Ščto je jim tam wscho rošprajik, wo tym chzemy — dali Bóh, — ša tydžen bliže bjes šobu porěczecěz.

Małe šłowczko pač chzu jowle hiščeže pschistajicěz: W našchim cžazu mamy tu doščez wjele ludži, kiž šu něščto nawukli a doščez tajkich, kiž šo na něczžo šchwaruje wušteja a wjedža i hłowu a i ruky něščto hódue dokonjecěz, — ale našcheho wěrneho žiweho Boha woni nješnaja, njewjedža, ščto a šajki wón pschecziwo nam je. Njeje to ša tajkich hašba? A dokelž jeho njesnaja, nješwěrja šebi, jemu do bliška pschiščez.

Lubi, ščtož ma žiwy wodnych we šebi, škwat teho Šnješa! Budž kóždy je šwojim šbóžnikom žiwy, i nim šmēje Boha pschezo psched woczomaj a we wutrobje.

Božo, moja šhowanka,
Tebje moja dušcha škwali,
Tebi moja wutroba
Wěczny džakny wopor pali.
Štajnje budž ty, Jesu rjany,
W mojej dušchi wukšowanj.

Wotšwjecenje njedžele.

Šako bēšche hospodar M. w Wonezach hiščeže i inspektarjom na wulkim kuble, šo druhdy štwaršche, šo jeho šwědomnje do cžežkeho špytowanja pschiščez, hač je šnježa šlužba wjazy hač Boža šlužba a hač je Boža pschifajnja wjazy hač pschifajnja šnješowa a hač bohobojasnoščez wyšche šteji hač wotrocžtowška

pošluchnoščez, kač šo to, Bohu štworženeho, dženiša hiščeže husto doščez štawa.

Šnspektarjomy šnješ mješesche, kač šo tač wupraji, cžiježe dobru wutrobu. Alle něščto wopacžne mješesche ta wutroba — wona bēšche jara mało fruta, hdyž šo wo dopjeljenje šwjatych šajnjom Božich jednasche. To šo wón ša Bohom a šwědomnijom nješprajšesche, ale chyzšche wschitko po šwojej hłowje cžiničez. Šenu njedželu mješesche wjele žita wonka ležo. A jeho bohaty šužbod hižo wot ranja nuts wožesche. Duž šebi šnješ myšlesche: „Š wjelkami dyrbišch wucz, jedyn ras njeje žadyn ras“, a wón inspektarjej pschifajša, šo dyrbi šo na žnjowe džělo hotowacz. Šnspektar pač wotmolwi, šo je to pschecziwo jeho šwucženju a šwědomnju, šo šo tež ludžom pohoršča dacž nješmē. A ščto by tež šužbodej pomhało, hdyž by žito domoj ššhował a tola na šwojej dušchi ščtodował? Šeho šnješ praji: „Wo nju šo nješstaraježe, ale cžiničez, ščtož je wascha pschibšluchnoščez!“ Šnspektar wotmolwi: „Wšesče, tu chzu ja cžiničez a ničžo dale. Šaž dolho pač pomnju, nješšmōj ani mōj nan ani ja njedželu kšofki domoj ššhowaloj. A hdyž by žito junkrócz šmōtko, by jo ššlōncžko šažo wušušchilo. Nišu ženje tradali nješšmōj. Šaj, hdy by woprwdžita nusa byla. Ša njedželške džělo ša šwoju pschibšluchnoščez mēcz njemōžu.“

Šaž wot hada šužnjenu šnješ horje ščeli, pschetož wón nješcērpjesche, hdyž jemu něščto něščto napschecziwo praji. Alle dokelž šwojeho inspektarja ša šwěrneho a šwědomliwego džělaczerja šnajesche, wón jemu po šdacžu i mērom a žortniwje šnapschecziwi, šo móže to Bohu w nješjēšach wscho jene bycz, hač my dženiša džělamy abo špiny; a šo budže jemu to žito pod tšechu runje tač lube, kač wonka pod nješjom. A duž šwoju pschifajnju wošpjetowa: šo dyrbi w 2 hodžinomaj i ludžimi na polo won jēcz.

Ludžo hižo na dworje hotowi štejachu a cžafachu na inspektarja. W 2 hodž. bēšche, ale ničto šo njepokasa. Alle horka na šolenach něščto ležesche w horzej modlitwje a šo cžežke bēdženje bēdžesche, hač ma Boha pošluchacz abo šwojeho šnješa. Ššlōncžnje šnješ po inspektarja pošla. Wón štaže a i woknom won pohladny: duž šo mrōczalka na nješjēšach pokasa. A na dobo bēšche nješjo žyle i cžornymi mrōczelami pocžchnjene. Šižo bēšche pola šužboda pošlednja šōra domoj došča, šako přeni deščezik na šuchu šemju šapajche.

Šněwny šo šnješ do šwojeho inspektarja da: „Nětko rjane žito wonka leži a tón tam ma wschitko pod tšechu!“

Šnspektar wotmolwi: „Nječ je, ale wyšche jeho tšechi je Boža tšecha!“ A šako to wupraji, šo šitwa wscha rošajni, šo móžesche kóždemu do woblicža hladacz a šrimot šawrjeska, šo wofna šašchecžezachu. „Wyšik je nuts dyril“, inspektar šawola a i durjemi won cžerjesche. A hlaj — bohateho šužboda kšěža štejesche w šlōmjenjach a i runje napjeljenej brōžnje šlōmjenja wudyrichu. Ludžo hiščeže na dworje ššromadženi i šrabjemi štejachu. Wšchitka próza, wohen šhajšchecž, bē podarmo: žyle kublo šo do cžita wotpali. Šur wscho pošlivašche, kač by šudnika w šwojej wutrobje pošluschicěz chzyl: „Njemoleče šo! Bóh šo njeda ša šmēch mēcz.“ Tam štejesche hiščeže inspektar, kiž š šwojeniu šaštrōženemu šnješej praji: Ša šym prajik! Wón ma žito pod tšechu. Alle wyšche jeho tšechi je šnješowa tšecha. Moja macž by prajika, a to šo dženiša šažo wopokaze, kač husto w žiwjenju:

Prōžuj šo, bēdž šo, štaraj šo,
Bjes Boha žane doščez!

A hdyž je tež prawje liečene, šo je 6 džělamych dnjom a jedyn šydom, je tola wopak liečene, šo dyrbjalo 6 džělamych dnjom a šnješowy dženi wotpoczowanja 7 džělamych dnjom wucziničez. Wšesta wēž je, šo je potajne žohnowanje, kotrež je Boža ruta na džerženje jeho šwjatych šajnjom, wošebje šwjateho dnja položila, ale tež šjawne pošlecze je ša wotšwjecenje teho dnja. A hiščeže pschezo móže Bóh ša jedyn dženi wšacz, ščtož je 7, haj 70 njedželow došylo, šo šo hešlo wotšwjecerjom njedžele š hanibje ščžini: „Cžim wjazy nakopasch, cžim wjazy nahrabajsch.“

A hdyž tež Bóh škwilu cžaka — njeje pošlecze Bože na wscho wotšwjecenje njedžele na našchim ludu šajnje pošnacž. Šo je jenotliwy tač bjes wery, šwōšba tač bjes Boha, człowjestwo tač mało pobožne a našcheho luda pschichod tač bjes nadžije — njeje to tež ščěchwł wotšwjecenja njedžele? Šomhajmy, šo by šo Bohu šažo dato, ščtož je Bože a njedžela šažo bywala, ščtož je byla, ščtož dyrbi bycz — dženi teho šnješa.

Bóh pschiúdze, priedy hacž febi myšlimy.

Pobožny ratař, kotryž po dobrym wótzowškim wašchnju boha-
bojasne žiwjenje wjedžešche, by w swojim domje se swojej žwójbu
a czeledzu rano a wječor porjadnje krótku nutrošč wotdžeržal,
pschetož wón wjedžešche, kajke žohnowanje ma beshabojasne žiwjenje
w febi. Sdnyž tež so jemu wježnjenje druhdy žmějachu, so wón
šatrašchiež njeda, ale měješche so kručze k Bohu a jeho słowu.
Bjes jeho ludžimi bě mlody wotročk, kotryž běšche halle psched
krótkim i města k njemu pschicžahnyl. Tam běšche wón, kaž wjele
druhich, na wopacžne pucze pschicžchol a do njewěry padnyl.
W žwětnych žadoščach žiwy bycz so jemu spodobnišcho a rjeišcho
šdajše, hacž w wěrye kajke šnješowe dopjelnicž. Sdnyž dyrbješche
tež pschi domjaznych Božich šlužbach po burowej pschifajni pódla
bycz, tola słowa žwjateho pišma, hdyž by hospodar staw i biblije
czital, šastup do jeho škazeneje wutrobny namakale njebychu, haj,
wokoło jeho huby by lohke žmějotanje hrajtało, kaž by prajicž
chžyl: „Šluposcz, to ja lěpje wěm!“ A hdyž by bur jeho na-
pominal, potom by so wužmjal a prajil: „Šchtó nětko hiščeže do
bašniežki wo Bohu a do njebježow a hele wěri? To je psche-
winjena wěž!“ S słowu wijo a šnutsownje šabludženeho
człowjeka wobžarujo by bur woteščol a w swojej wutrobje
myšlil: „Tež twoja hodžina dóndže, w kotrejž k pšnacžu pschiú-
džešch. Šeno so twoje wotucženje czežke njebylo!“

Ma horzym dnju w juliju běšche bur je swojimi ludžimi
wonka na luzu na žynach. Ššlónčžo i njebješ palešche, tužna,
czělo a duschu wošlabjaza horzota ležesche na semu, žadny wěšit
njeđujesche, i daloka bėchu czorne mróczalki widžecž, kotrež so
hromadže czehnjedu. „Šhwataježe, šhwataježe!“ napominašche bur,
„so hiščeže pošlednje žyno škopimy, njewjedro pschiúdze.“ Wšchitzy
šhwatachu, a jako běšche pošledni kopjeň ščinjenny, wšchitzy domoj
bėžachu. Šedy bėchu domoj dóchli, dha šapocža so hižo deščezit
šapacz. Šórsy so blyštajše a hrinašche, so semja šarža a dom
so šatschajny. Ššwóšba a czeledž bėchu wo štywje, wowka se
šarych modleškich knihow czitajše a wšchitzy nutrnje pošluchachu.
Wylem pak, tón nowy wotročk, tam njebėšche, a jako ša nim
hladachu, wuhladachu jeho w konjemzownych durjach pschi konjoch
štejo, kotrež pschi kóždym šahrimanju šatschepotachu. Wotročk pak
by so kóždy krócz wužmjal a by ruky k njebježam pošbėhnyl.
W tym žanym wokomiku, jako měješche na to wašchnje žwoje
žmėchi, blyšt dele šjedže — a žalostny šrimot ščėchowašche. Šonje
šastróžene wo rječajny torhachu a jedyn štonajo k semu padže.
Blyšt, kotryž běšche i ščėchu nuts dyril, běšche jeho trječil a ša
někotre mjeňšchiny běšche morwy. Šódla morjeneho konja ležesche
wotročk pošluchenny a ša morweho na semu se žmjerčžblėdym
woblicžom a se šacžinjenny maj woczomaj. Blyšt njebėšche šapalil a
pošluchenny móžesche so bjes štracha wukhowacz. Šako bėchu jeho
w domje na ložo položili, wón šažo pomalu k myšlam pschiúdze,
so tam a jow walešche, jeho štawy ščepotachu, jeho woczi so
bojajnje rošhladowašchtej, kaž by wobarnowanje psched žmjerčžu
a škazenjom pytal wón ruzy wupšchestrė a jeho rt šdychowašche:
„Budž mi hnadny, ty wšchehomóžny Božo, njedaj mi šahimycž“,
pschetož tež njewěrjazy so k Bohu wola, hdyž je jeho ruky blyško
pschi swojim žiwjenju šacžul. Bur jeho ruky šapšchimny a jemu
luboščizwe, šmėrowaze šłowa do wucha praji: „Wěšch nětko, šchtó
je pola tebe pobyl?“ „Šaj, haj“, šdychowašche wotročk, „ja
wěrju do wšchehomóžneho Boha, kotryž nje, wužmėwza, nješhota-
neho njewostaji.“

W tym wokomikujenju so šlónčžo šažo psches mróczalki
doby a jeho miša šašnoscz i woknom do štyw žwėczesche. Nje-
wjedro běšche nimo, jenož na dalolim njeby bėchu hiščeže czorne
mróczele widžecž a w nich so tuczalka pošawošche, kotrejež kra-
noscz bě i woknom widžecž. „Šlaj!“ bur dale powjedajše a na
tuczalku pošaja, „tam šteji tuczalka, šnamjo dobroty a hnady na-
šcheho Boha, kotryž je ša šnamjo šłuba mjes nim a mjes człowje-
kami do mróczelow štajil. Wón budže tež tebi hnadny, hdyž
budžesch pobožny a do njeho wěrjšch i žylej wutrobu.“ Wotročk
šebi to k wutrobje wša a bu wot teho cžaža lěpšchi człowjek.

„Wotpoščezje po přėjšchim wašchnju teho štareho człowjeka,
kiž psches jebate lóšchty so ššajny.“

Wšchėdny šhlėb.

Tadžina běšche mloda žona. Wona běšche mandželšta
džėlaczerja Šandrija Šady. Wjele radoščze a Božeho žohnowanja
bėšchtaj wonaj hromadže w mandželštwje měłoj, ale horjo tež
nimo doma šchlo njebėšche. Bohacže bėchu wšchėdneho šhlėba

w domje měli; jako mužowa macž šthori, běšche mloda žona
prajila: chžemoj ju do naju doma wšacz; awona běšche štaru
pschichodnu macž pošdra lėta hladała, doniž macžerka njebė šašchla
k swojeho šnješa wješelu, a potom běšche muž šhwilu šhoru pobyl a
džėczu bėchu ležale a lėkar huščizšcho w domje hóšcz byl. Šo
bėchu czežke cžažy w mlodym mandželštwje a mužowi towaščchojo
bėchu žwój žmėch měli: šchto pomha wam wašche modlenje a
šemjšchhodženje? Muž pak běšche wotmolwil: to pomha nam
ščėrpliwje nješč, šchtož je Bóh na naš položil. A hdyž dyrbješche
tež žona tehdom pomajki kusť czeňšche kracž a je džėczom šuche
podacz, by wona pschi rošdžėlenju šłowa i psalma špėwala: Ša
njejšym hiščeže nišdy widžal, so by prawy byl wopušczenny, abo
jeho žymjo šhlėba pytało.

Nětko žu so cžažy pschemėniše. Šlaj, kať džėczu czerštwje a
wješele hladaja a do dobreho czorneho šhlėba kušaja. Nan je
na džėle a ma žwoju dobru šašlužbu. Štaršchey džėczu dyrbitej
do šchule a najmjeňšche pschistupi a praji: „Maczi, ja chžu pola
tebe wostacz, ale prošchu, daj mi najwjetšchi kruč šhlėba — naj-
wjetšchi.“ Macž žmėšotajo na hólcžka hlada a wótry nóž psches
šhlėb jėdže. Ššlónčžo i woknom nuts žwėczu a hospoša i šašny-
maj woczomaj na džėczu pošladnyšchi šchepa: Šajke šbože móže
tola w malej šhėžzy bydliz. Ššchezo dyrbju šebi džėnša rano
pomjšlicž na šłowa žwjateho pišma: Šak praji tón šnješ, tón
šraelski Bóh: Šłuka w šalbažu njebudže šjedžena a wolij w šaranye
njebudže wotešeracz. Šnježe, hdyž ja jeno tebe mam, dha ja
ničžo njerodžu wo njebježa a wo semju. Šnježe, šajke šłowa
i twojeho žwjateho pišma žu mi kaž pošny korb šhlėba w mojimaj
k modlenju šthynjenny maj rukomaj.

Šchtó doštanje štarobnu rentu?

Šatonje wo šawěščzenju ša štarobu, invaliditatu a nješbože,
žu wošebje na kraju hiščeže malo šnate, so je nušne, so so ludžom
rošajšnjenje poda. Šenicžzy, dokelž šakon nješnajachu a teho dla
šakonšte žadanja ššomdžichu, jich wjele dobroty šakonja njewužije
a druhy šebi myšla, so so jim njeprawo štanje, hdyž dyrbja so
po šakonju wotpošajacz, dokelž šakonšte žadanja dopjelnil nješbu.
Ša džėnša šebi to pošchenje štajimy: šchtó doštanje štarobnu
rentu? Ša to ma so wotmolwicž: Šóždy, kotryž je 70. lėto
dokonjal a móže dopošajacz, so je w 3 lėtach 1888, 1889 a
1890 i najmjeňšcha 141 njeđzelow džėlal a šakonški cžatanški cžaž
wot 1. januara 1891 dopjelnil. Cžažy šhorosczje so runje šak
licža kaž džėlanški cžaž, dale pola džėlaczerjow, kotriž w wěštych
džėle pola mišchtra šteja, kaž n. psch. pola czešłow, murjerjow,
ššalarjow atd. tež pschetorhnjenje džėla hacž k najwjšche 4 měžazam.
Šso wě, so to jenož na lėta 1888, 1889 a 1890 płaczi. Šež
dyrbi kóždy w šajšim džėle ššacz, so je šwajšany do šawěščzenja
šastupicž. Cžatanški cžaž, kotryž ša kóžde lėto wot 1. januara 1891
47 njeđzel wuczini, so po narodnym dnju kóždeho škožuje a je
dopošajacz psches marki šnitowanškich šhartow. Šchtóž je po
šajšim 1. januara 1895 žwoje 70. lėto dokonjal, dyrbi dopošajacz,
so je $4 \times 47 = 188$ njeđzel šobupłacžil. Šrunje šak so wobhladaja
cžažy nashwilneje šhorosczje a cžažy woješšeteje šlužby. Šłacžaze
žu porjadnje po pschicžšlužnosczu šawěščzenja trjebane marki, kaž
tež šajke, kotrež buchu k dalewjedženju šawěščzenja dobrowólne ša
pschestawki w džėle nalėpjene. Šdyž je něchtó 70. lėto pschecročil,
so šajke marki ša šajke pschestawki w džėle, so bychu ša šašđenny
cžaž płacžile, trjebacz nješmėdža. Še-li něchtó i dotalnego džėlan-
šeho šwajška žyle wustupil, žmė hiščeže dwójne marki dobrowólne
trjebacz; hdyž pak i žyla wjazy džėlacž njemóže, potom niz wjazy.
Wón ma w tym padže prawo na invalidnu rentu. Cži džėlaczerjo,
kotiž žu ššomdžili, šebi w prawym cžažu džėlanšte wopišma ša
lėta 1888, 1889 a 1890 wobštaracz, maja czežko se žwojimi
próštwami wo pschicžšwolenje renty. Ššchetož hušto je njemóžna
wěž, ššomdžene šažo wurunacz. Šacž dotal wšchaf je wšchnoscz
pschezo na to džiwala, so šajki wobšchėrny a niz pschezo lohko
ššohmliwy šakon cžaža trjeba, přjedy hacž so dorohymu. Cžim
dłėje pak wobšteji, cžim mjenje budže džėlaczer na to licžicž móž,
so wšchnoscz hiščeže dale na to džiwa. Ššchetož to je tola wěž
kóždeho, so so je šakonjom šnaty cžini, kotrež šak šłuboko do
pschichoda jeho žiwjenja a jeho žwójby nuts pschima. Džėlaczerjo,
kotryž tele rycžki trječja, njech so šhutnje pošchėja, hacž maja
žwoje šharty i markami a džėlanšte wopišma w dobrym rjedže
a njech nješšomdža, šebi pola muži jich wošady, kotiž ša pschecželow
džėlaczerjow šnaja (pola duchownych, lėkarjow, wuczėrjow, gmejškich
prjóđšterjow) po radu hicž.

Jenož juntrócz hiščeže.

Na pohrjebniščju pola leža je jedyn nowy row. Něfotre swjadnjene wěny na nim leža; jeniczka kwětkka jón pschi. Pschi tutym rowje steji muž; wón je hiščeže mlódy. Klobuč, drafta a črije su sapróschene. Waczoł wišy jemu na boku. Wón so wróczy wot dalokého pucžowanja. Pschepošdže. Dydžen je, so su hwěrnú maczeř tudy khowali. Kať bēšche wona po mužú so žedžila, kať wotrobnje bēšche jeho prošycž dala: „Bój tola, pój. Sa chzu czi wodacz, hdyž tež sy mi wutrobu kłamal i twojej slej myšlu.“ „Tak slē njebudže“, bēšche wón mēnil. Nětko steji tudy pschepošdže. To jemu na hwědomuje panje. Macz bēšche jeniczka wutroba, kotraž je jeho lubowala. Wón panje na kolena. „Ach to sy ja jawinowal.“ Maczi, maczi, sy mi wodala. D, mohł ja juntrócz hiščeže tebi do wóczka hladacz, hiščeže juntrócz twój hlóš klyšecž, mohla ty mi hiščeže juntrócz twuju ruku na hlówu položicž, kať sy mi cžinila, jako hiščeže džěczo bēch. Jenož juntrócz hiščeže!“

2. Tam leži mlódy muž na swojim khorówožu, kotrež budže bórsy jeho smjertne ložo. Wón to tež wē. „To po tajkim bēšche to žiwjenje!“ praji wón, „mēsto dolhich lét — krótkie dny! mēsto cžejcže — hanibu, mēsto mēra a wjehela — njemēr wutroby a hórke roštacže, mēsto lóschta teho hwěta, kotryž bēšche mi kłubil — khoroscž a boloscže, mēsto pschecželstwa a hwěrnoscže cžłowjekow — wopušcženy a jastorcženy! Al schto je wina na tym! Ach, Knježe, njekhodž do žuda so nuu. Jenož juntrócz hiščeže chyzł strowy bycž. Kajke hinasche by potom moje žiwjenje bylo!“ — Pschepošdže. —

3. W Americy džěla w počze swojeho woblicza muž se žonu a i džěcžimi. Psched létami je domijnu wopušcžil, bēšche swoje kublešchto pschedal, so by tudy lēpšche sbože namatal. Schto je tudy namatal? „To po tajkim je to sbožowna Amerika, to tón wot tak wjele požadany paradis. Žana zyrkwičzka, žane lubojne synki swonow, žadyn spěw w maczernej rěczy, žadyn hwěrný křubod a pschecžel, žana schula sa džěcži. Kať džiwí wotrostu. Najmlódsche je hižo tsi léta stare a hiščeže njeje kšecžene a kať budže mi moja wutroba pschezo próbnischa, pschezo kłudšcha. D Božo, schto sy mi bebi myšlil! Juntrócz hiščeže, jenož juntrócz hiščeže wróczo do narodneje wjěsti, do lubeje zyrkwičzki, do stareje kšěžki. Jenož juntrócz hiščeže.“

4. W wusfej, se železnymi žerdžemi sabitej jstwicžy jastwa steji stary muž. S wofnom won hlada jeho wóczko do dwora jastwa. Tam hraja džěcži wothladowarja i kamušchkami a i kwětkami, kať džěcži hrajkaja. Macz pschindže, pschinježe jim kwacžinu, wosnje jene po druhim na ruku, majka a koschi je. Šerke klyšy so wbohému jatemu po kžomaj ronja. Tajke džěczo ty tež bēšche. Al kať nětko? Hižo 25 lét w tutej jstwicžy a tak hacž do smjercže. Ach tuto njesbožowne žadanje na hońtwu hičž, tuto njesbožowne tšelenje, kotrež hajnikaj žiwjenje rubi a mi sbože mojeho žiwjenja. Hiščeže juntrócz jene džěczo. Jenož juntrócz hiščeže.

Nješy ty, luby cžitarjo, hiščeže ženje wot žaneho cžłowjeka klyšchal kłowo: „Jenož juntrócz hiščeže.“ Wschako njetrjeba šhubjeny syń abo mordar w jastwoje bycž, kiž to praji. Albo nješy ty to sam hižo prajił a wono bē pschepošdže: wóczko bē samkujene a luby hlóš bē wonēmil. Al je jene tebi a mi pschēju, so njebychmy tež my ras itali psched samkujenyimi durjemi, — niz kať tam wbohi jaty sady durjow, ale psched durjemi — a so njebychmy wolacz trjebali: Knježe, Knježe, juntrócz wotewē nam durje k wěcznemu žiwjenju a so njebychmy wotmolwjenje dostali: Pschepošdže. Sa waš nihdy nješyń sejnał.

Tón Knjes je mje sabyl.

Sej. 49, 14. 15.

„Dženka syń hižo zly džen plakala; ja bebi zyle wěcže myšlach, so seže tón krócz na mije zyle sabyl“, i tutymi kłowami powita mje kłuda žona, kotraž je w hubjennyh wobstejnošcžach žiwa, hižo mēžazy dolho ma kłoreho mužá w hojčrni a njewē, kať dyrbi je swojimi schtyri džěcžimi a se starej maczerju so i cžejcžu sežiwicž. Sa mējach jej kóžde schtwórtlěto k saplacženju wobydlenja mały pschinoschł pschinjesčž, kotryž bēšche jene towarštwó jej wustajilo. Nětko bēšche postajeny cžaf hižo pschischol a ja hiščeže njebēch pola njeje pobyl. Al kłuda žona so mólěsche, hdyž bebi

myšlesche, so syń na nju sabyl. Sa bēch wjele bóle jara husto na nju spominal; ale mi bēšche njemóžno bylo, prjedy k njej hičž a jej i tym wopofajacz, so njebēch ju sabyl. Nětko bēšche jejna staroscž a styskoscž na jene dobo nimo a jejna wutroba bēšche polna džafowneje wjeheloscže kładueje pomozy dla, kotraž bēšche so jej dostala.

Tak powjedajche jedyn knjes. Njeje pola naž runje tak? Sdyž my husto i jěrkimi staroscžemi so bēdžimy a bliskoscž našcheho Knjela njecžujemy, njemyšlimy bebi potom tež w swojej wutrobje abo njeskoržimy kłano tež wóšyje kať tamna kłuda žona: „Tón Knjes je mje sabyl.“ Hižo w starodawnych cžafach rěczy profeta Jesajaf wo tym, so je to škóřzba Žiona: „Tón Knjes je mje wopušcžil; tón Knjes je mje sabyl.“ Al profeta pschistaji hnydom krašne kłowo troschta sa tajkich, kotrymž so šda, so su wopušcženi a japomnjeni. „Móže tež žona swojeho džěcža sabycž, so by so njekmilila na syńnu swojeho žiwota? Al hacž by teho kameho sabyla, dha ja tebe wšchaf nochzu sabycž.“ Haj, hdyž so nam šesda, so je Bóh na naž sabyl, dha je tola woprawdže itajnje na naž spominal a dawno hižo sa našche potrebnoscže so staral. Jenož husto nušy na najwšichšche pschincž dawa, so by našchu wěru pruhowal a ju wot wšchitkich njecžiscžow wucžicžil. Sdyž pať je prawa hodžina pschischla, potom cžini našchemu sdychowanjju, našchim klyšam kónz a nam je skutkom wopofajuje, so je jara derje na naž spominal, kať móže jenož luboscžiwý nan na swoje džěcži spominacz a so sa nje staracz. Tajke šhonjenja drje su najkrašnišche w kšecžijanskim žiwjenju.

Schto pomha nam, so jara staracz?

Schto pomha ityšne škorženje?

Schto pomha, so tak w hwětnym paracz

Al wopłakowacz njesbože?

My wobcžezimy wutrobu

Cžim bóle psches tu šrudobu,

My chzemy jeno kłwili cžafacz

Al wóštacž i dobrým pokojom,

Na Božu kładnu wolu kłafacz

Ta cžini derje i cžłowjekom;

Bóh, kiž naž jara lubo ma,

Tón wē, schto kóždy potreba

Něšchto wo wěrowanju.

W wšchědnym žiwjenju klyšichš a cžitafch husto něchto wo žiwilnym wěrowanju abo wo stawniškim wěrowanju. Wo tym so pať rěcžecž njemóže. Stawnik móže tak malo wěrowacz, kať kšecžicž a stawnikam je sakajane, to samkujenje mandželstwa, kotrež so pola nich stawa, wěrowanje njenowacz, kotrež móže kłama zyrkej dokonjecž, a woni tež njekmédža pódla žaneje rěcže džeržecž. Jenož jene wěrowanje je, kotrež móže zyrkej dokonjecž a mandželšy, kofsiž su jenož na stawništwje hromadže špišane, su njeswěrowani.

Něšchto k rošpominanju.

Biblija njewumrje.

W prjedawšchim létstotetku wěšcžesche njewěrjazy Franzowša Voltaire, so budže sa sto lét biblija njejnata kniha, so budže jenož hiščeže w mušeach jako hwědł njerosjoma šandžennyh narodow. Dženka je w tym kłamym runje, w kotrymž Voltaire to wěšcženje pišafche, šklad biblijow jendželšeho biblišeho towarštwá.

Schto je wěra?

„Schto je wěra?“ so něchtó duchowneho prašchesche. „Wo našhonjenjach, kotrež syń i někotrymi pobožnyimi ludžimi cžinil, dyrby wušnacž, so so mi kšecžijanska wěra kufka njespodobá.“

Duchowny wotmolwi: „Pomyšleže bebi, my wuměwza w Romje wopytamoj a so jeho woprašamy: schto je wuměwštwó molowanja? Wy naž wón k nětakemu kšefarjej dowjedł a nam jeho hubjene wudžělki pokafal, so bychmy pójnali, schto je to do wuměwštwá. Ně wón by nam wobras wulkeho mišchtra pokafal. Al hleježe, wy seže tež ludži sejnali, kofsiž so sa pobožnyh wudawachu, hjes teho, so bēchu pobožni a po nich wy kłudžicže kšecžijansku wěru. Sa waš pokafam na tych mnohich mužow a žony, kofsiž su psches ewangelij k pobožnemu žiwjenju pschischli. Na nich pójnajecže mózne skutki kładny Božeje a našhonicže, schto je wěra.“